

CZU: 378.147

ASPECTE-CHEIE PRIVIND APLICAREA METODEI DE ÎNVĂȚARE BAZATĂ PE PROBLEME

Mihaela VIDAICU, Liliana ȚURCAN, Natalia ZAMFIR

Universitatea de Stat din Moldova

Prezentul articol se axează pe analiza și sinteza literaturii de specialitate privind aplicarea metodei de învățare bazate pe probleme (*Problem Based Learning*). Se relevă că, în contextul implementării Proiectului „Introducerea metodelor de învățare bazată pe probleme în Moldova: Sporirea competitivității și angajabilității studenților” („*Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing Students: Competitiveness and Employability*”), finanțat în cadrul programului European Erasmus +, se impune ca necesară revizuirea programului de studii la specialitatea *Drept*. Bunele practici descrise și analizate în literatura de specialitate oferită de managementul proiectului ne permite să înțelegem care sunt aspectele-cheie ale aplicării modelului PBL în cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Cuvinte-cheie: *învățare bazată pe probleme, curriculum bazat pe metoda de învățare problematizată, aspecte-cheie ale învățării bazate pe probleme.*

KEY ASPECTS OF PROBLEM-BASED LEARNING

This article refers to the analysis of literature regarding the problem based learning. Based on this study conducted within the Project „Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing Students’ Competitiveness and Employability” funded by the European Erasmus+ Program, the curriculum for the Law Faculty should be reviewed. The best practices described in the literature offered by the project management allow us to understand the key aspects of using PBL in the universities.

Keywords: *problem based learning, curriculum based on problem learning, key aspects of problem based learning.*

Introducere

Prezentul studiu a fost efectuat în cadrul Proiectului „Introducerea metodelor de învățare bazată pe probleme în Moldova: Sporirea competitivității și angajabilității studenților” („*Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing Students: Competitiveness and Employability*”), finanțat în cadrul programului European Erasmus +.

Proiectul are ca scop îmbunătățirea calității programelor și metodologiilor de predare-învățare în învățământul superior din Republica Moldova, sporind, în același timp, relevanța acestora pentru piața forței de muncă. Pentru a atinge acest obiectiv se preconizează elaborarea, testarea și implementarea în universitățile-partenere din Republica Moldova a curriculumului pentru 6 programe de studii în baza metodologiilor de predare-învățare noi, inclusiv a învățării bazate pe probleme (PBL). Totodată, se prevede instruirea personalului academic și managerial în domeniul metodologiilor PBL, abordării rezultatelor învățării și a practicilor bazate pe tehnologii informaționale performante. Vom menționa ca la Universitatea de Stat din Moldova (USM) programul de studii elaborat conform metodologiei PBL este implementat la specialitatea *Drept* (Licență) începând cu anul de studii 2017-2018, grupul țintă al acestui program fiind filiera anglofonă a facultății.

În vederea atingerii scopului proiectului, a fost formată o echipă de lucru ce include membri ai personalului academic din cadrul Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova.

Analiza și sinteza literaturii de specialitate privind aplicarea metodei de învățare bazată pe probleme (*Problem Based Learning*)

Echipa Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova a cercetat și a analizat literatura de specialitate (pusă la dispoziție de managementul proiectului) cu privire la introducerea și implementarea învățării problematizate (PBL) în instituții de învățământ din diferite state. Scopul acestei analize este de a răspunde la următoarele întrebări:

- I. *Cum convingem cadrele didactice și factorii de decizie să integreze modelul PBL în planul de studii sau în curriculumul disciplinelor?*
- II. *Care sunt particularitățile unui curriculum bazat pe modelul PBL?*

III. Cum se schimbă relația dintre profesor și student, precum și dintre instituția de învățământ și potențialii angajatori?

IV. Care sunt aspectele-cheie ale modelului PBL și cum implicăm studenții?

V. Care sunt particularitățile PBL la distanță (cu folosirea diferitelor platforme de instruire la distanță)?

Răspunsurile la aceste întrebări sunt relevante pentru elaborarea unui nou tip de curriculum pentru disciplinele care urmează să integreze modelul PBL în procesul de predare-învățare. Datorită faptului că implementarea PBL înseamnă „transformarea” unui *curriculum bazat pe conținuturi* într-un *curriculum bazat pe competențe*, este important să stabilim elementele-cheie care pot facilita acest proces.

Cu părere de rău, literatura de specialitate pusă la dispoziție de către managementul proiectului nu conține exemple sau cercetări de implementare a modelului PBL la facultățile de drept, fiind axată mai mult pe folosirea acestei strategii la alte specialități. Din acest motiv, implementarea acestui model de predare-învățare la Facultatea de Drept urmează a fi analizată minuțios, ținându-se cont de specificul specialității și deschiderea cadrelor didactice față de schimbarea modului de predare-învățare.

Cu toate acestea, literatura cercetată este foarte utilă pentru înțelegerea propriu-zisă a modelului PBL, modul de implementare a acestuia la alte specialități și efectele pe care le-a avut asupra procesului educațional, precum și asupra creșterii profesionale a cadrelor didactice. Din aceste considerente, analiza literaturii de specialitate se va axa pe evidențierea celor mai relevante aspecte și procese care au avut loc la diferite universități, precum și pe soluțiile propuse de diferiți specialiști pentru înlăturarea obstacolelor la implementarea unui nou model de predare-învățare.

Această analiză servește ca bază pentru alegerea soluției adecvate pentru Facultatea de Drept, precum și pentru adaptarea modelului PBL la specificul specialității noastre.

I. Cum convingem cadrele didactice și factorii de decizie să integreze modelul PBL în planul de studii sau în curriculumul disciplinelor?

Reticența cadrelor didactice și a unor factori de decizie este una dintre cele mai des invocate obstacole pentru implementarea unui nou model de predare-învățare sau a unei noi strategii educaționale. Din aceste motive, schimbarea politicilor educaționale la nivel de instituții, precum și elaborarea unor noi curriculumuri este un proces care poate dura mai mult, iar mai multe instituții de învățământ au ales să le introducă gradual.

Acest fapt se datorează nu doar necesității instruirii cadrelor didactice, schimbării modului de elaborare a programelor de studii și a curriculumurilor disciplinelor sau schimbării de conținuturi în cadrul disciplinelor, dar și necesității dotării adecvate a instituțiilor de învățământ cu spații și echipament pentru implementarea unui model veritabil de învățare problematizată. Mai jos sunt prezentate metode folosite de unele universități pentru a schimba abordarea cadrelor didactice și a promova unele noi politici educaționale:

1) *familiarizarea cadrelor didactice cu modelul PBL și explicarea eficienței acestuia*. Deși acest lucru poate fi realizat prin diferite modalități, un grup de profesori de la Universitatea de Medicină din Flinders, Adelaide (Australia) au decis să disemineze acest model prin intermediul unei conferințe specializate prestigioase. Metoda aleasă de acest grup de profesori a fost simularea unei lecții bazate pe modelul PBL pentru toți participanții la conferință (simularea a fost organizată cu participarea studenților și profesorilor de la altă universitate). Simularea a demonstrat că (1) studenții erau foarte motivați; (2) studenții au dat dovadă de un nivel înalt de gândire critică și abilități de rezolvare a problemelor; (3) studenții au demonstrat cunoștințe înalte. Astfel, deși această modalitate de „convingere” a cadrelor didactice despre eficiența PBL poate fi destul de costisitoare, are mai multe avantaje decât oricare alte seminare sau ateliere de lucru organizate în acest sens [1, p.13-19];

2) *acoperirea cheltuielilor financiare pentru implicarea cadrelor didactice în activități PBL*. Motivarea cadrelor didactice să implementeze un nou model de predare-învățare este un lucru dificil atât timp cât bugetul instituției nu permite remunerarea acestora pentru munca depusă. Acest obstacol este foarte des invocat atunci când se discută revizuirea programului de studii sau schimbarea modului de interacțiune cu studenții, și pe bună dreptate. Atât la facultățile de medicină, cât și la facultățile de drept, cadrele didactice sunt foarte implicate în activitatea practică, pe lângă cea academică, ceea ce face ca motivarea acestora (în special în condițiile unui buget auster) să fie și mai dificilă. Acest lucru este și mai problematic în condițiile în care se încearcă schimbarea abordării (foarte bine învățate) a cadrelor didactice față de procesul educațional și rolul lor în formarea viitorilor medici, sau, în cazul nostru, juriști. Una dintre Universitățile de Medicină din SUA a găsit o soluție destul de viabilă pentru a acoperi o parte din cheltuieli și a motiva cadrele didactice

să se implice în folosirea PBL ca modalitate de predare-învățare: cu susținerea administrației, folosirea modelului PBL a fost inclusă în criteriile de evaluare a cadrelor didactice în cazul promovării acestora, astfel încât multe departamente și-au revizuit modul de repartizare a orelor, iar tot mai mulți profesori au fost interesați în implementarea acestui model. A fost o provocare foarte mare: transferul de la prelegeri clasice la activități realizate în grupuri mici a condiționat mărirea numărului de ore pentru fiecare profesor; această schimbare a dus la o responsabilizare mai mare a profesorilor, procesului de predare fiindu-i dedicate mai multe ore. Cel mai dificil pentru instituțiile de învățământ este obținerea și cultivarea unui leadership interesat în construirea și menținerea unui curriculum bazat pe PBL. În multe cazuri, necesitatea de schimbare vine de la studenți sau de la cadrele didactice tinere, care încearcă să promoveze un alt mod de abordare a procesului educațional [1, p.20-26].

II. Care sunt particularitățile unui curriculum bazat pe modelul PBL?

Introducerea unui model PBL presupune, de asemenea, revizuirea curriculumului la disciplinele predate. Astfel, elaborarea unui curriculum bazat pe modelul PBL este un proces dificil de management multidimensional al schimbării. Nucleul acestui model este lucrul studenților în grupuri mici care sunt supravegheate de către profesor. Alte implicații curriculare, cum ar fi prelegerile, seminarele, atelierile de lucru pentru dezvoltarea anumitor abilități, trebuie să fie planificate în așa fel încât să ducă la crearea unui curriculum integrat bazat de PBL. În acest sens, elaborarea unui curriculum trebuie să înceapă cu întrebările: (1) de ce cunoștințe are nevoie studentul și (2) care sunt abilitățile, competențele de bază importante pentru absolvenți? [2, p.7].

Astfel, elaborarea unui asemenea curriculum are următoarele particularități [2, p.231-235]:

1) Restructurarea curriculumului trebuie să înceapă cu identificarea competențelor de bază pe care trebuie să le dezvolte studentul. Acestea trebuie să constituie fundamentul disciplinei și nu temele pe care urmează să le însușească studentul pe parcursul cursului. Identificarea acestor competențe de cele mai multe ori este un proces mult mai dificil decât pare la prima vedere, pentru că cere o analiză atentă și determinarea celor mai importante competențe pentru viitorii profesioniști.

2) Profesorii se transformă în tutori sau facilitatori ai învățării și acest proces este unul destul de dificil. Din acest motiv, profesorii au nevoie de instruire pentru a înțelege noul rol atunci când se construiește un curriculum bazat pe PBL.

3) Încurajarea învățării individuale a studentului – studenții au nevoie de foarte multă îndrumare în procesul lor de învățare (cel puțin la început). Evident că acest proces presupune multă implicare din partea studenților, dar și multă susținere și ghidare (structurare) din partea tutorului. Rolul profesorului este de a-i ajuta pe studenți să dezvolte și să folosească strategii de rezolvare a problemelor. Rezultatul ar trebui să se materializeze în micșorarea numărului de ore de predare și în mărirea numărului de ore de învățare individuală activă din partea studentului. În acest proces prelegerile devin o altă sursă de informații, la fel ca analiza literaturii de specialitate sau alte modalități de colectare a informațiilor relevante.

4) În cazul în care studenții sunt implicați în stagii de practică, facultățile trebuie să informeze potențialii angajatori despre modelul PBL folosit în procesul educațional.

5) Procesul de facilitare a învățării studenților trebuie să încurajeze o învățare aprofundată. Acest lucru urmează a fi făcut de către tutori/facilitatori prin diferite modalități introduse în curriculum.

6) Sursele folosite de studenți în procesul de învățare trebuie să fie diversificate, extinse și accesibile pentru studenți, ținându-se cont de faptul că accentul se pune pe cercetarea/învățarea individuală a studentului.

7) Evaluarea studenților trebuie să încurajeze modelul de lucru cu PBL. Dacă întreg procesul de învățare se bazează pe lucrul în grup, iar evaluarea se face individual, se produce o confuzie și o neînțelegere referitor la modelul de învățare. Metodele de evaluare incluse în curriculum trebuie să reflecte procesul educațional ales și să constituie o nouă sursă/metodă de învățare.

Acestea sunt doar unele aspecte care reflectă construirea unui curriculum în baza modelului PBL. Este firesc că fiecare profesor urmează să integreze acest model în curriculum ținând cont de specificul disciplinei, dar fără a reduce din cerințele esențiale pentru învățarea problematizată.

III. Cum se schimbă relația dintre profesor și student, precum și dintre instituția de învățământ și potențialii angajatori?

Pregătirea specialiștilor care să răspundă la necesitățile pieței muncii este una dintre sarcinile de bază ale instituțiilor de învățământ superior. Din păcate, teoretizarea procesului educațional este unul dintre motivele care duc la o discrepanță foarte mare dintre cunoștințele și abilitățile obținute de studenți la facultate și cele

necesare în activitatea practică. Modelul PBL este considerat unul dintre strategiile de învățare care reorientează procesul educațional spre soluționarea problemelor reale și practice, astfel pregătind studenții pentru o activitate profesională productivă. Din acest motiv, multe instituții de învățământ din străinătate integrează acest model în planul de studii.

Relația profesor-student

În cadrul procesului de învățare-predare bazat pe PBL studentul devine un partener în procesul educațional, iar relația profesor-student se bazează pe cooperare și colaborare. Studenții sunt văzuți nu doar ca tineri studioși, dar și ca agenți ai schimbării și promotori ai diverselor mecanisme eficiente necesare angajatorilor. Inițiativa privind implicarea studentului ca partener în procesul educațional presupune [2, p.51; 54]:

- 1) încurajarea studenților să adopte o abordare holistică a procesului de învățare;
- 2) valorificarea părerii/vocii studenților;
- 3) crearea oportunităților pentru proiectele/inițiatiile venite din partea studenților;
- 4) susținerea tranziției în și prin procesul educațional;
- 5) creșterea autonomiei și implicării în procesul de învățare;
- 6) îmbunătățirea curriculumului;
- 7) informarea și dezvoltarea strategiilor și politicilor.

În același timp, rolul profesorului în acest proces este unul diferit. Profesorul se transformă în facilitator al procesului de învățare. Rolul unui facilitator diferă de rolul profesorului cu care suntem obișnuiți. Facilitatorul trebuie să supravegheze și să ghideze studenții în procesul lor de învățare, să încurajeze munca individuală a studentului și să intervină ori de câte ori este nevoie pentru a explica studentului neclaritățile ivite sau dificultățile cu care acesta se confruntă. În acest sens, rolul facilitatorului este [2, p.10]:

- 1) să asigure un mediu favorabil pentru învățare;
- 2) să faciliteze procesul de învățare, dar nu să facă mini-prelegeri;
- 3) să asculte foarte atent și activ ce spun studenții, să observe procesul de învățare, dificultățile și distracția din grup;
- 4) să intervină, unde este necesar, în baza observațiilor făcute;
- 5) să adreseze întrebări pentru a încuraja gândirea critică și creativă;
- 6) să roage studenții să prezinte probe pentru declarațiile făcute și să analizeze sursele pe care le-au folosit;
- 7) să provoace studenții să lege teoria de practică;
- 8) să încurajeze dezbaterile celor mai importante aspecte;
- 9) să încurajeze studenții să aibă un proces de învățare calitativ și responsabil;
- 10) să încurajeze studenții să reflecte asupra procesului de învățare, dezvoltarea celor mai importante abilități și lucrul în grup.

Astfel, facilitatorul literalmente ajută studentul să învețe, dar nu îl învață pe student. Facilitatorul încurajează studenții să pună la îndoială anumite lucruri, să clarifice ceea ce nu știu, să integreze și să aplice cunoștințele lor. Facilitatorul trebuie să încurajeze participarea tuturor membrilor grupului la discuții, să asigure o bună dinamică a grupului, să summarizeze discuțiile grupului, precum și să evalueze activitățile studenților [3, p.26].

Este evident că schimbarea relației profesor-student presupune o responsabilitate mai mare atât din partea profesorului, cât și din partea studentului pentru a asigura sau facilita o învățare eficientă orientată spre dezvoltarea abilităților și acumularea cunoștințelor necesare pentru viitorii specialiști.

Facilitatorii/tutorii trebuie să-și bazeze intervențiile pe ceea ce fac studenții și, pentru a putea face acest lucru, ei trebuie să-și focuseze atenția pe studenți și pe ceea ce se întâmplă în grup. Ei trebuie să se concentreze pe ceea ce fac/nu fac, spun/nu spun studenții, să-și păstreze obiectivitatea pentru a observa dinamica grupului. Astfel, tutorele poate observa cum studenții analizează problema, procesul de lucru în grup, procesul de învățare al studenților. În baza acestor observații tutorele poate construi activitățile de învățare pentru studenți.

Formarea tutorului este un proces continuu, iar feedback-ul studenților și al colegilor îl poate ajuta să-și îmbunătățească abilitățile [2, p.217-218].

Pentru implementarea PBL este imperativă asigurarea instruirii și ghidării continue a viitorilor tutori.

Relația cu potențialii angajatori

În cadrul implementării modelului PBL relația cu potențialii angajatori poate fi îmbunătățită, iar aspectele practice tot mai mult integrate în procesul educațional. Acest lucru presupune integrarea în curriculum a

abilităților transferabile identificate cu ajutorul angajatorilor, precum și elaborarea unor probleme bazate pe experiențele din practica potențialilor angajatori. De fapt, unul dintre scopurile principale ale PBL este de a face studenții să rezolve probleme cât mai reale sau chiar de a-i implica în rezolvarea unor probleme practice puse în fața lor chiar de potențialii lor angajatori.

O colaborare mai strânsă cu angajatorii ar avea un impact pozitiv nu doar asupra procesului de elaborare a programului de studii sau a curriculumului disciplinelor, dar și ar crește șansele de angajare a absolvenților Facultății de Drept.

IV. Care sunt aspectele-cheie ale modelului PBL și cum implicăm studenții?

În acest compartiment ne vom referi la particularitățile PBL ca strategie de învățare, și anume: (1) cum formulăm o problemă; (2) care este specificul lucrului în grup; (3) care sunt instrumentele de evaluare a studenților folosite în PBL. Am ales anume aceste aspecte pentru că sunt importante în procesul de elaborare a unui curriculum bazat pe modelul PBL. La implementarea modelului PBL variate metode de învățare activă pot fi folosite și ne vom referi la ele în contextul analizei celor trei aspecte importante identificate.

1) Cum formulăm problema? [2, p.18-34]

O problemă care urmează a fi folosită în procesul educațional trebuie să fie:

- interesantă și motivantă;
- autentică, preluată din experiența practică;
- formulată în așa fel încât să fie posibile mai multe idei/ipoteze pentru a provoca la discuții;
- multidimensională, cu aspecte cognitive, sociale, emoționale, etice și altele;
- să provoace studenții să-și atingă obiectivele de învățare, să înțeleagă conceptele de bază, să dezvolte abilități de lucru cu probleme uzuale;
- să asigure dezvoltarea abilităților transferabile (ex., lucrul în echipă, colectarea informației, gândirea critică, soluționarea creativă a unei probleme).

Deseori, în formularea problemelor sunt implicați practicienii, potențialii angajatori și chiar studenți sau absolvenți. Această consultare contribuie la formularea unor probleme complexe și reale, dar și interesante pentru procesul de învățare al studenților.

Astfel, problemele se pot axa pe: (1) învățarea sau înțelegerea unor concepte de bază complexe pentru disciplina predată (dar esențiale pentru înțelegerea disciplinei); (2) trecerea prin anumite experiențe personale (cum ar fi implicarea studentului în pregătirea unui martor real pentru un anumit proces); (3) simularea unor experiențe (cum ar fi întocmirea unui contract în baza anumitor cerințe venite din partea unui potențial client); experiențe digitale (folosirea de fotografii, clipuri video/audio, bloguri, web-site etc.)

Etapele de formulare a unei probleme sunt: (1) brainstorming-ul (la modul ideal cu implicarea practicienilor și a altor actori relevanți); (2) descrierea ideilor obținute în urma brainstorming-ului cu indicarea titlului problemei, autorilor, datei elaborării, modulului/disciplinei, obiectivelor de învățare și a conceptelor problemei exact cum va fi prezentată studenților, a modalității folosite pentru prezentare, a modului de implementare a problemei și a surselor de învățare; (3) identificarea resurselor necesare (inclusiv a modalităților multimedia care pot fi folosite); (4) verificarea dacă o astfel de problemă a mai fost formulată pentru a evita conflictele cu privire la drepturile de autor; (5) evaluarea problemei formulate.

Problema trebuie să fie formulată în așa fel încât să stimuleze folosirea cunoștințelor deja obținute și să faciliteze obținerea de noi cunoștințe. Problema trebuie să fie una complexă, întrucât folosirea unei probleme simple nu va stimula o învățare aprofundată și nu va provoca studenții la discuții.

Probleme pot fi *structurate* diferit: (1) probleme care conțin toată informația necesară pentru rezolvarea ei; (2) probleme care conțin doar o parte din circumstanțele de fapt (restul circumstanțelor urmând a fi identificate de studenți) și (3) probleme care conțin foarte puțină informație, studenții urmând să acumuleze gradual informația necesară.

Nivelul de complexitate a problemei trebuie ales cu atenție, întrucât scopul problemei este să stimuleze învățarea în grup, însă nu o învățare individuală [4, p.49].

2) Lucrul în grup în cadrul modelului PBL

Lucrul în grup ca metodă de predare interactivă este pe larg folosită la facultățile de drept. Cu toate acestea, pentru a urma filosofia PBL, urmează să identificăm acele particularități ale lucrului în grup sau în echipă care stimulează învățarea în grup [4, p.61-63]:

a) Formarea grupurilor trebuie să înceapă chiar la primele ore pentru a avea suficient timp de a consolida cât de cât echipele formate. Consolidarea grupurilor poate fi făcută prin implicarea grupurilor în diferite exerciții de team-building sau prin care membrii grupului ar avea posibilitatea să se cunoască mai bine din perspectiva învățării și interacțiunii în cadrul grupului. O modalitate prin care facilitatorul ar putea să-și repartizeze eficient timpul ar fi invitarea unor studenți care deja au luat acest curs în calitate de co-facilitator. Facilitatorul le poate propune studenților să elaboreze regulile de lucru în cadrul grupului¹ sau le poate oferi un set de reguli deja pregătite.

b) Rolurile în cadrul grupului – studenții pot fi rugați să-și repartizeze singuri rolurile în cadrul grupului (lider, persoana care organizează lucrul grupului, persoana care urmează să prezinte lucrul grupului, persoana care colectează informația). Aceste roluri pot fi schimbate pe parcursul lucrului în bază de rotație.

Dinamica grupului și interacțiunea în cadrul grupului este observată și monitorizată de facilitator pe tot parcursul procesului de învățare, iar modul de organizare a grupurilor poate fi adaptat în dependență de specificul disciplinei. Cu toate acestea, pot să apară și alte probleme în procesul de monitorizare a lucrului în grup, cum ar fi pasivitatea unor membri ai grupului, dezorganizarea grupului, monopolizarea grupului și altele care trebuie soluționate de facilitator într-un mod în care să stimuleze interacțiunea membrilor grupului și să accentueze valoarea contribuției fiecărui membru al grupului pentru atingerea rezultatului comun.

3) Evaluarea studenților

Evaluarea studenților implicați în activități PBL este unul dintre cele mai discutate aspecte ale acestui model de predare-învățare. De modul de evaluare ales depinde atât succesul acestei experiențe, cât și motivația studenților de a se implica în diferite activități de învățare. Modalitățile de evaluare se referă și la modul în care rezultatele procesului de învățare pot fi apreciate. Tabelul de mai jos reflectă unele soluții în acest sens [2, p.175].

Rezultate ale învățării (pentru dezvoltarea abilităților)	Instrumente de evaluare
Obținerea/aplicarea cunoștințelor	Eseu bazat pe studiu de caz Examen scris Scheme cu privire la anumite concepte
Abilități de rezolvare a unor probleme și abilități de argumentare/motivare	Triple Jump ² Examene sau sarcini scrise Examen verbal
Abilități de comunicare și lucrul în echipă	Participarea la tutoriale Rapoarte scrise Jocul de rol Participare la chat-uri/forumuri online
Abilități de învățare individuală	Raport individual Raport cu privire la strategii de căutare a informației Prezentări orale/rapoarte scrise
Reflecții	Jurnal de reflecții Prezentare orală Portofoliu

Notarea studenților poate îmbrăca mai multe forme [4, p.103-104]:

- 1) la examen, studenții pot primi o problemă pentru întregul grup, plus câteva sarcini individuale;
- 2) profesorul poate nota doar soluția dată de grup;
- 3) implicarea membrilor grupului poate constitui o parte procentuală din nota finală;
- 4) profesorul poate nota doar prezentarea făcută de grup.

¹ Cum ar fi: (1) să se prezinte la timp la lecții; (2) să vină pregătiți la lecții; (3) să informeze membrii grupului dacă nu va veni la ore din motive întemeiate; (4) să respecte opiniile, punctele de vedere și valorile altor membri ai grupului. Nerespectarea acestor reguli ar putea duce la scăderea punctajului la evaluare pentru persoana care le-a ignorat sau nu le-a respectat.

² Această metodă de evaluare presupune trei etape: (1) studenții primesc o problemă cu informații minime și trebuie să adreseze facilitatorului cât mai multe întrebări pentru a afla alte detalii ale problemei (definirea problemei); (2) studenții trebuie să colecteze informații adiționale și să găsească soluția la problemă, ulterior pregătesc o prezentare; (3) studenții prezintă soluția și primesc feedback-ul.

Odată cu implementarea modelului PBL apare necesitatea de a elabora anumite recomandări pentru viitori facilitatori cu privire la modalitățile de evaluare care pot fi folosite. Implicarea specialiștilor în pedagogie este binevenită pentru acest scop.

V. Care sunt particularitățile PBL la distanță (cu folosirea diferitelor platforme de instruire la distanță)?

Tehnologiile informaționale au devenit un instrument util în procesul educațional. Profesorii pot folosi atât platformele de instruire la distanță pentru a facilita procesul de învățare, cât și pot include în curriculumul disciplinei anumite instrumente IT menite să ajute studenții la colectarea informației necesare sau prezentarea rezultatelor obținute de grup.

Există mai multe opțiuni care pot fi folosite pentru implementarea PBL [3, p.5-7]:

1) simulările computerizate – există simulări special construite pentru a facilita învățarea studenților. Aceste simulări computerizate conțin și programe de evaluare a studenților ținând cont de faptul cum aceștia au învățat la fiecare sesiune;

2) resurse multimedia – conținutul cursului este pus la dispoziția studenților pe pagina web sau oferit pe suport electronic, pe când tutorialele sunt oferite prin e-mail sau conferință online;

3) Blended PBL – este o combinație dintre interacțiunea on-line și față în față. De exemplu, studenții învață folosind materiale web care includ: simulări, clipuri video, demonstrații sau alte resurse. Aceste materiale facilitează interacțiunea față în față.

4) PBLonline – presupune lucrul în grupuri a câte 8-10 studenți la soluționarea unei probleme, folosind resursele electronice pentru a facilita comunicarea în grup (cum ar fi chat-urile, video-conferințele etc.).

Aceste modele pot fi implementate și la facultățile de drept, dar trebuie luat în considerare nivelul de dotare tehnică a instituției și abilitățile studenților de a lucra prin astfel de metode. Aceste metode sunt destul de costisitoare. Cu toate acestea, cadrele didactice pot folosi alte resurse electronice disponibile pentru a facilita procesul de învățare al studenților (cum ar fi platforma de învățare *Moodle*, materialele și resursele electronice, video sau audio etc.).

Concluzii

Introducerea modelului PBL la Facultatea de Drept urmează a fi făcută gradual. Curriculumurile disciplinelor urmează a fi revizuite și adaptate conceptului PBL pentru a eficientiza procesul de integrare a învățării problematizate.

Referințe:

1. SCHWARTZ, P., MENNIN, S. *Graham Webb, Problem-based learning. Case studies, experiences and practice*, 2001.
2. BARETT, T., MOORE, S. *New approach to Problem-based Learning. Revitalizing Your Practice in Higher Education*, 2011, p.7.
3. PAPAGEORGIU, A., MCCRORIE, P., GEORGIADES, S., PERDIKOIANNI, M. *Psychology for Psychologists. A problem base approach to undergraduate psychology teaching*, 2015.
4. DUCH, B, GROH, E., ALLEN, D. *The power of problem-based learning*, 2001, p.49.

Prezentat la 17.12.2017